

Achmad Massoud is ook in Afghanistan vooral nog de 'zoon van'

Tjabel Daling is redacteur van Het Financieele Dagblad

De Panjshir-vallei is de enige Afghaanse provincie waar nog verzet geboden wordt aan de taliban. De leider is Ahmad Massoud, zoon van de legendarische krijgsheer Ahmed Massoud, die twintig jaar geleden werd vermoord. Ahmad zwoer toen al de wapens op te nemen als de taliban ooit weer aan de macht zouden komen.

Ahmad Massoud was een puber toen zijn vader Ahmed Shah Massoud op 9 september 2001, twee dagen voor de aanslagen van '9/11', werd vermoord door de islamitische terreurbeweging Al Qaida. Een jaar later, bij de herdenking van de dood van zijn vader, zwoer de 13-jarige Ahmad de wapens op te nemen als de vijanden van zijn vader aan de macht zouden komen.

De afgelopen weken liet Ahmad Massoud in een brief in de Washington Post en in gesprekken met internationale media weten de strijd met de taliban aan te willen gaan. Afghanistan, vreest hij, zal zich onder de taliban opnieuw ontwikkelen tot thuisbasis van het islamitisch terrorisme. Voor zijn strijd vroeg hij de steun van alle democratische landen. Tegelijkertijd verklaarde Massoud ook met de taliban te willen onderhandelen over een politieke machtsdeling, met een belangrijke stem voor alle grote etnische groepen.

LEEUEW VAN PANJSHIR

Hoewel ze fysiek op elkaar lijken is een groter contrast met zijn vader nauwelijks mogelijk. Ahmed Shah Massoud was een van de legendarische moedjahedienkrijgsheren die zich in de jaren tachtig en negentig tegen de Russen en de taliban verzetten. In 1999, twee jaar voor zijn dood, had hij, toen 46 jaar oud, praktisch non-stop gevochten, 25 jaar lang. Een briljant militair commandant, die in de jaren tachtig zeven zware Sovjet-offensieven tegen de Panjshir-vallei had afgeslagen.

Sovjet-generaals noemden hem 'onverslaanbaar, een meester in de guerrillastrijd', schrijft de Pakistaanse Afghanistan-specialist Ahmed Rashid in zijn in 2001 verschenen boek *Taliban*.

In dat jaar, na de jihadistische aanslagen op New York en Washington, werden de islamitische fundamentalisten na een vijfjarig schrikbewind (1996-2001) verdreven door een Afghaanse alliantie met westerse militaire steun.

Ahmed Shad Massoud sliep maar vier uur per nacht, vocht samen met zijn soldaten en was tijdens een grote veldslag altijd in de voorste linie te vinden, zo memoreert Rashid. Die heldhaftigheid en onverschrokkenheid leverde hem de bijnaam de 'Leeuw van de Panjshir' op, naar zijn Tadzjiekse geboorteplaats in de vallei.

'Ahmad Massoud is zeker niet zijn vader. Die had echt iets speciaals, natuurlijk niet alleen gebaseerd op zijn vrij unieke charisma, maar ook op zijn daden. Het is niet voor niets dat zijn portret overal in Kaboel te zien was, van billboards tot grote stickers op autoruiten', zegt Jorrit Kamminga, verbonden aan Instituut Clingendael en schrijver van het boek *Je wordt bedankt, Bin Laden: 20 jaar Nederland in Afghanistan*, dat op 11 september verschijnt.

'Hij heeft geringe politieke ervaring en zijn militaire ervaring is beperkt tot studieboeken'

Jorrit Kamminga
Instituut Clingendael

Kamminga: 'Ahmad Massoud bemoeit zich pas twee jaar met de Afghaanse politiek. Het grootste deel van zijn jeugd zat hij in het buitenland. Eerst in Iran, later als student in het Verenigd Koninkrijk. Allemaal zeer ver weg van de Panjshir-vallei en ik denk niet dat hij in andere gebieden van Afghanistan een sterke reputatie heeft. Ze zullen hem overal kennen, maar dan vooral als "zoon van". Hij heeft zeer geringe politieke ervaring en zijn militaire ervaring is beperkt tot de studieboeken.'

INTERNATIONALE AANDACHT

Zowel Kamminga als Romain Malejacq, docent internationale betrekkingen aan de Nijmeegse Radboud Universiteit, wijzen erop dat vader en zoon in Afghanistan niet gezien worden als 'nationale leiders'. Daarvoor zijn ze te uitgesproken vertegenwoordigers van de Tadzjiekse, een Perzisch sprekende minderheid.

Hoeveel troepen Ahmad Massoud onder zijn beheer heeft is niet helemaal duidelijk. Romain Malejacq, auteur van *Warlord Survival*, een in 2019 verschenen boek over islamitische krijgsheren, schat het aantal tussen de 5000 en 15.000 man. 'In vergelijking met de taliban is dat een klein aantal.'

Nu de door de bergen omringde Panjshir-vallei gezien wordt als laatste bolwerk tegen de taliban, richt de internationale aandacht zich op Massoud. Hij heeft de laatste tijd de steun gekregen van resten van het Afghaanse leger en van voormalige speciale legereenheden. En de Afghaanse vicepresident Amrullah Saleh, de in Kaboel bepaald niet geliefde voormalige chef van de Afghaanse inlichtingendienst, is naar de vallei gevlucht, nadat president Ashraf Ghani de benen naar het buitenland had genomen. Saleh

Ahmad Massoud is lange tijd ver van de Panjshir-vallei weggeweest en bemoeit zich pas sinds twee jaar met de Afghaanse politiek.

FOTO: MOHAMMAD ISMAIL/REUTERS

'Er zullen ook elders in Afghanistan op kleinere schaal verzetshaarden ontstaan'

Romain Malejacq
Radboud Universiteit

riep zich onlangs uit tot de 'waarnemend president' van Afghanistan.

De samenwerking tussen Saleh en Ahmad Massoud is bepaald niet onlogisch, vindt Kamminga. 'Saleh heeft nog met zijn vader in de Noordelijke Alliantie samengewerkt. Die liet eerder zien dat verschillende anti-taliban-leiders samen kunnen werken, ondanks hun uiteenlopende en vaak tegenstrijdige agenda's.'

GEEN ASTERIX

Het laatste bolwerk tegen de taliban, het is verleidelijk de strijd tegen de extremistische soennieten in dat perspectief te plaatsen. Kamminga beziet dat anders: 'We kijken nu te veel met een vergrootglas naar wat er in de Panjshir-vallei gebeurt. Alsof het een strip is van Asterix. Ik denk juist dat de aandacht moet gaan naar de gebieden die al wel door de taliban veroverd zijn. De snelle opmars van de extremistische soennieten was vooral mogelijk door slim onderhandelen met lokale machthebbers. Al die lokale leiders, groepen en stammen moeten nu iets terug zien voor hun politieke steun. Als die beloning niet snel komt, zal het geweld weer opblazen en het scenario van een burgeroorlog dichterbij komen.'

Romain Malejacq verwacht dat Massoud uiteindelijk de voorkeur geeft aan vredesonderhandelingen, ook omdat grootschalige internationale (militaire) hulp voor hem waarschijnlijk zal uitblijven. 'Bovendien zijn de meeste Afghanen moe van de oorlog. Maar er zullen ook elders in Afghanistan op kleinere schaal verzetshaarden ontstaan. Verzetsacties van allerlei maatschappelijke organisaties, zeker als de taliban hun wrede gezicht laten zien.'

Cv

- **1989** Geboren op 10 juli, als zoon van Ahmed Shad Massoud (De 'Leeuw van Panjshir')
- **9 september 2001** Al Qaida-militanten vermoorden zijn vader
- **2010-2016** Studie aan Britse Royal Military Academy Sandhurst en hij behaalt een graad in War Studies aan King's College in Londen.
- **2016** Master politicologie in Londen
- **2016** Terugkeer naar Afghanistan
- **2019** Richt een nieuwe coalitie van moedjahedien-strijders op om Afghanistan te beschermen tegen de islamisten, gebaseerd op het model van de Noordelijke Alliantie, dat in de jaren negentig streed tegen de taliban.